

Tőkét kovácsolni az EU területi erősségeiből

A Lisszaboni Szerződés óta megnőtt a területi hatásvizsgálat jelentősége. Az EU magas szintű Európa 2020 stratégiája egy harmadik dimenziót vezetett be: a területi kohéziót¹, amelynek célja, hogy tőkét kovácsoljon az egyes uniós területek erősségeiből, növelve ezzel hozzájárulásukat az EU egészének fenntartható és kiegyensúlyozott fejlődéséhez.

Az egész EU-ban rendkívül változatos életkörülmények, iparszerkezetek, infrastruktúrák és földrajzi feltételek vannak. A kohéziós politika célja ezen különbségek mérséklése, valamint annak biztosítása, hogy a szegényebb régiók megfelelő eszközökkel rendelkezzenek a regionális kihívások legyőzésében. Annak ellenére, hogy számos paraméter tekintetében jó előrehaladás történt Európa-szerte, az EU-ban még mindig jelentős különbségek tapasztalhatók.

Az EU területi kohéziója nem valósítható meg pusztán a kohéziós politika révén – ehhez területbarát jogszabályok és kezdeményezések is szükségesek. A különböző uniós területek politikai döntéshozói és gyakorlati szakemberei részéről hangsúlyos igény fogalmazódott meg arra nézve, hogy a területi hatásvizsgálatok segítségével kellene minimalizálni a negatív szakpolitikai eredményeket és maximalizálni a területi potenciált.

A területi hatásvizsgálatok lehetőséget nyújtanak arra, hogy nagyobb figyelmet fordítsanak a különböző régiók és területek sajátosságaira, elősegítve az uniós jogszabályok célzottabbá tételét, valamint szorosabban összekapcsolva azokat a helyi sajátosságokkal.

Egy uniós jogalkotási javaslattal/kezdeményezéssel összefüggő hatások gyakran heterogén módon oszlanak meg az

Unió országaiban. Ez azt is jelenti, hogy a hatékony szakpolitikai alternatívák kidolgozása a hatások egyenlőtlen földrajzi eloszlását (költségek és előnyök) is eredményezi.

A cél meghatározása

Egy uniós jogalkotási javaslat/kezdeményezés területi dimenziójának pontos kiértékelése segít a célzott szakpolitikai alternatívák helyes kialakításában. Ezenkívül segít abban is, hogy azokon a területeken és régiókban, ahol nincs szükség szakpolitikai válaszcselekvésre, ne folytassanak ilyen szakpolitikákat, ezzel elkerülve a jogi, megfelelési vagy adminisztratív költségeket.

A területi hatásvizsgálatnak figyelembe kell vennie a különböző területi szinteket is (EU, nemzeti, regionális, helyi). A releváns területi egység vagy csoportosulás esetenként változhat, és arányosnak kell lennie az aktuális problémával. Meghatározható volna tagállami szinten vagy földrajzi jellemzők függvényében, például: tengerparti területek, szigetjellegű vagy hegyvidéki térségek vagy sűrűn lakott területek. Más esetekben szükség lehet azon adminisztratív régiók azonosítására, amelyeket egy bizonyos szakpolitikai intézkedés aránytalanul érint. Nyilvánvalóan abban az esetben, amelyben egy szakpolitika nem rendelkezik különleges területi dimenzióval, nincs szükség területi hatásvizsgálatra.

A fenti okok miatt 2015 óta egyre több olyan erőfeszítés tapasztalható, amelyek célja a módszertanok és az adatok rendelkezésre állásának javítása. Az elsődleges tennivaló most, hogy a többi Főigazgatóságnak is bemutassuk a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság által a területi dimenzióról készített elemzést és az általa végzett proaktív munkát a területi hatásvizsgálatok értékelése tekintetében (különösen a városi² és³, határokon átnyúló és a legkülső régiókkal⁴ kapcsolatos célkitűzések vonatkozásában).

1. <https://bit.ly/2FUEJAY>

2. és 3. <https://bit.ly/2rrO3qu>

4. <http://europa.eu/lqR96Nk>

Területi hatásvizsgálat elemzése regionális szakértőkkel az ESPON gyorsselemező eszköz használatával.

A DG REGIO segít a többi Főigazgatóságnak szakpolitikai ajánlásainak területi hatásainak értékelésében. Néhány közelmúltbeli példa arra, amelyben a területi hatásokat az uniós régiók és városok szakértőinek bevonásával elemezték: a) a hajókon keletkező hulladék és a rakománymaradványok fogadására alkalmas kikötői létesítményekről szóló irányelv felülvizsgálata (DG MOVE); b) az újrafelhasznált víz uniós minimumkövetelményeinek kidolgozása (DG ENV), valamint c) a tiszta és energiatakarékos közúti járművekről szóló irányelv felülvizsgálata (DG MOVE). Ezenfelül a DG REGIO képzéseket tart a területi hatásvizsgálatokkal kapcsolatban, és aktívan hozzájárul a területi hatásvizsgálatok végrehajtásához szükséges adatok elérhetőségének és a módszertanok javításához. A Főigazgatóság hozzájárult az elérhető területi adatok megjelenítését és hozzáférést lehetővé tevő webes eszközök fejlesztéséhez is. A városi adatplatform⁵ például európai városokkal és az azokat körülvevő régiókkal kapcsolatos információkhoz biztosít hozzáférést, míg a területi vezérlőpult⁶ interaktív felületet biztosít az adatok lekérdezéséhez és különböző területi szinten (ország, régió, alrégió) történő összehasonlításához.

5. <http://urban.jrc.ec.europa.eu>

6. <http://urban.jrc.ec.europa.eu/t-board/index.html>

Partnerségben

A területi hatásvizsgálatok terén a DG REGIO szorosan együttműködik a Régiók Európai Bizottságával és számos városi és regionális egyesülettel, például az Európai Települések és Régiók Tanácsával, a Régiók, Eurocities és a Külső Tengeri Régiók Konferenciájával stb.

Eszközök

A területekre gyakorolt hatás minőségi és mennyiségi módszerekkel értékelhető, például az Európai Bizottság modellje, a RHO-MOLO⁷ segítségével, amely az uniós politikák ágazati, regionális és időspecifikus hatásait szimulálja, és támogatja a politikai döntéshozókat a gazdasági beruházások, reformok és szerkezeti változások értékelésében. A LUISA modellezési platform⁸ rendszeresen frissített „területi referencia-forgatókönyv” típusú előrejelzéseket nyújt (az Eurostat és az ECFIN hosszú távú előrejelzéseivel összhangban), a már bevezetett szakpolitikák területi szintű hatásainak szimulálásával a fenntarthatósághoz és a területi kohézióhoz viszonyítva. Az eszköz a konkrét „testre szabott” szakpolitikai intézkedések különböző mutatók révén történő mennyiségi területi hatásvizsgálatát is támogatja, az eredmények pedig bármilyen területi szinten összesíthetők. Az ESPON gyorsselemező eszköz⁹ gyors és költséghatékony módszertan a városok és régiók érdekelt feleinek bevonására.

A jóváhagyott területi hatásvizsgálati módszertanok most már a minőségi jogalkotási¹⁰ program részei, amely az uniós szakpolitikák és jogszabályok átlátható módon, a legjobb rendelkezésre álló bizonyítékok alapján és az érdekelt felek észrevételeinek figyelembe vételével történő megtervezésének és értékelésének keretrendszerében.

A területi hatásvizsgálatok lehetőséget nyújtanak az EU-nak a polgáraival történő kapcsolat újbóli megtalálásában. Figyelembe kell vennünk az uniós jogszabályok hatásait Európa régióira nézve, valamint számolnunk kell a városok, vidéki térségek, a legkülső régiók, a határokon átnyúló területek, a hegyek, a szigetek stb. eltérő sajátosságaival.

KAPCSOLATFELVÉTEL

REGIO-URBAN-TERRITORIAL@ec.europa.eu

7. <http://rhomolo.jrc.ec.europa.eu/>

8. <https://ec.europa.eu/jrc/en/luisa/>

9. <https://www.espon.eu/tools-maps/espon-tia-tool>

10. <http://europa.eu/qc96cF>